

Warszawa, dnia 11 września 2019 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**
ZPOW-6126-2/19

Sygn. akt I NSW 70/19

Sąd Najwyższy
Izba Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na wezwanie Sądu z dnia 11 września 2019 r. w załączeniu przekazuje:

- 1) poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię uchwały nr 227/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 września 2019 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Piotrkowie Trybunalskim;
- 2) poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię uchwały nr 98/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW KOALICJA BEZPARTYJNI I SAMORZĄDOWCY w celu zgłaszania list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów w wyborach zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.

Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia swoje stanowisko w sprawie.

1. Okręgowa Komisja Wyborcza w Piotrkowie Trybunalskim uchwałą nr 15/2019 z dnia 5 września 2019 r. odmówiła rejestracji listy kandydatów na posłów, zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 10 przez Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy, z powodu dołączenia do zgłoszenia tylko 4 710 prawidłowych podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy kandydatów, tj. niespełnienia wymogu określonego w art. 210 § 1 Kodeksu wyborczego.
2. W dniu 6 września 2019 r., tj. w ustawowym terminie, zostało doręczone Państwowej Komisji Wyborczej odwołanie złożone przez osobę upoważnioną przez Pełnomocnika

Wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy do zgłoszenia listy kandydatów na posłów.

3. W dniu 9 września 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza, po rozpatrzeniu odwołania, uchwałą nr 227/2019 z dnia 9 września 2019 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Piotrkowie Trybunalskim, oddaliła odwołanie.
4. W dniu 11 września 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła skarga pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy na uchwałę nr 227/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 września 2019 r.

W skardze powtórzono zarzuty podniesione w odwołaniu skierowanym do Państwowej Komisji Wyborczej, z tym, że zarzuty dotyczące badania wykazu podpisów przez Okręgową Komisję Wyborczą w Piotrkowie Trybunalskim w skardze skierowane zostały również pod adresem Państwowej Komisji Wyborczej. Poza tym skarżący poddaje w wątpliwość transparentność działań zarówno Okręgowej Komisji Wyborczej w Piotrkowie Trybunalskim, jak też Państwowej Komisji Wyborczej, z powodu wszczęcia postępowania wyjaśniającego w trybie art. 217 § 1 Kodeksu wyborczego bez powiadomienia o tym osoby zgłaszającej listę. W skardze podniesiono również zarzut, że pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy o ponownej weryfikacji podpisów przez Państwową Komisję Wyborczą został poinformowany na 14 min. przed jej rozpoczęciem. W ocenie skarżącego takie działania poddają pod wątpliwość bezstronność działań obu komisji.

Dodatkowo skarżący wskazuje, że Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła do okręgowych komisji wyborczych z poleceniem wnikliwej ponownej weryfikacji list kandydatów wraz z podpisami poparcia zgłoszonymi przez dwa komitety: Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy oraz Komitet Wyborczy Skuteczni Piotra Liroya-Marca. Następnie na stronie PKW ukazało się ogłoszenie, że ponownej wnikliwej weryfikacji nakazano wobec wszystkich komitetów. Według wnoszącego skargę ogłoszenie to okazało się nieprawdziwe, albowiem tylko te dwa komitety zostały poddane zalecanej weryfikacji.

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku z powtarzającymi się zarzutami podtrzymuje w całości stanowisko zajęte w zaskarżonej uchwale nr 227/2019, dotyczące sposobu weryfikacji podpisów poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów na posłów.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla przy tym raz jeszcze, że zgodnie z art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego: „Wyborca udzielający poparcia liście kandydatów składa podpis obok **czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL**”. Zatem to nie Państwowa Komisja Wyborcza, lecz ustawodawca wprost przesądził o konieczności czytelnego wskazania wszystkich wymienionych wyżej danych (poza własnoręcznym podpisem) w wykazie osób udzielających poparcia m. in. dla zgłoszenia listy kandydatów na posłów. Ponadto zasady dotyczące prawidłowego podania wszystkich danych w wykazie podpisów obywateli udzielających poparcia dla zgłoszenia listy są od wielu lat takie same we wszystkich wyborach. **Takie same zasady dotyczące weryfikacji podpisów są stosowane w odniesieniu do wszystkich komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. Państwowa Komisja Wyborcza raz jeszcze zaznacza, że ściśle spełnienie ustawowych warunków przez udzielającego poparcia jest niezbędne, gdyż niedotrzymanie chociażby jednego z nich uniemożliwia sprawdzenie, czy popierający zgłoszenie ujęty jest w rejestrze wyborców, a więc czy posiada prawa wyborcze. Należy przy tym szczególnie podkreślić, że prawidłowe wskazanie m. in. adresu zamieszkania ma na celu nie tylko umożliwienie sprawdzenia posiadania prawa wybierania przez daną osobę, lecz także, co jest równie istotne, uwiarygodnienie, że podpis złożyła faktycznie osoba wskazana w wykazie, gdyż osoby składający podpisy znają swój adres zamieszkania.**

Zauważyć należy, że poparcia liście kandydatów udzielić może wyłącznie wyborca stale zamieszkały w danym okręgu wyborczym (art. 210 § 1 Kodeksu wyborczego).

Jak wskazała Państwowa Komisja Wyborcza w zaskarżonej uchwale, zgodnie z art. 18 § 1 Kodeksu wyborczego stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania. Stosownie do § 5 tego przepisu: „**Rejestr wyborców potwierdza prawo wybierania oraz prawo wybieralności**”. Dlatego też, jedynie sprawdzenie w rejestrze wyborców umożliwia potwierdzenie, że osoba udzielająca poparcia zamieszkuje na obszarze danego okręgu wyborczego. Zasada ta obowiązuje od wielu lat, również na mocy przepisów Ordynacji wyborczych obowiązujących przed wejściem w życie Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że zgodnie z art. 28 Kodeksu cywilnego można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania. Oznacza to, że osoby udzielające poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego, kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, liście kandydatów na posłów, lub kandydatowi na senatora, liście kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego oraz liście

kandydatów na radnych, ale także inicjatywie przeprowadzenia referendum, na wykazie podpisów powinny wskazać adres, pod którym stale zamieszkują, co jest potwierdzone wpisem do rejestru wyborców. Nie ulega zatem wątpliwości, że adres zamieszkania, o którym mowa m. in. w art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego, musi być zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców. Tylko w taki sposób można zweryfikować posiadanie m. in. czynnego prawa wyborczego w wyborach. Przyjęcie innej interpretacji umożliwiłoby każdemu wyborcy, również niezamieszkującemu na obszarze danego okręgu wyborczego, udzielenie poparcia liście kandydatów zgłaszanej w danym okręgu, na podstawie jego oświadczenia o zamieszkiwaniu w danej miejscowości na obszarze tego okręgu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa przy tym, że analogiczne wady (nieczytelne lub niepełne dane wyborców) wskazywane były podczas weryfikacji podpisów wszystkich innych komitetów wyborczych. Zatem przyjęcie odmiennej interpretacji, sugerowanej w skardze, skutkowałoby także koniecznością ponownej weryfikacji, w takim samym zakresie, wykazów podpisów złożonych przez inne komitety wyborcze we wszystkich okręgach wyborczych oraz uwzględnienie zakwestionowanych tam podpisów. Odbyłoby się to z naruszeniem zasady równości wobec prawa, gdyż okazałoby się, że komitety zostałyby inaczej potraktowane.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że jak wskazała w zaskarżonej uchwale, zasady dotyczące zgłaszania list kandydatów na posłów, w tym szczegółowe regulacje dotyczące prawidłowego sporządzania wykazu podpisów poparcia (w tym obowiązku czytelnego wpisywania wszystkich danych wyborcy) zostały podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji w „Informacji o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na posłów w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.” (ZPOW-611-17-19) w dniu 10 sierpnia 2019 r. Również wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej, zawierające szczegółowy opis procedury związanej z przyjmowaniem zgłoszeń list kandydatów na posłów i sprawdzania wykazu podpisów poparcia (uchwała Nr 85/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.), dostępne są na wymienionej wyżej stronie internetowej. Dlatego też każdy komitet wyborczy oraz każdy zainteresowany wyborca miał możliwość zapoznania się z obowiązującymi zasadami w zakresie prawidłowego

sporządzenia wykazów podpisów poparcia oraz zasad ich sprawdzania przez okręgowe komisje wyborcze.

Jak już wyżej wskazano, analogiczne zasady stosowane były przy weryfikacji wszystkich komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach, również wcześniej przeprowadzanych. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa przy tym, że również postanowienia Sądu Najwyższego aprobują praktykę organów wyborczych stosowaną przy weryfikacji podpisów poparcia (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 8/11). W postanowieniu tym Sąd Najwyższy wskazał, że *„Obowiązek zebrania co najmniej 1.000 podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców oraz załączenia do zawiadomienia ich wykazu, zawierającego szczegółowo wskazane informacje, jest więc wyraźnie określony w ustawie. Powinnością Państwowej Komisji Wyborczej jest sprawdzenie, czy zostały spełnione wszystkie ustawowe wymagania dotyczące złożenia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, w tym także, czy załączony wykaz obywateli popierających utworzenie komitetu zawiera wszystkie dane określone w ustawie”*. Przywołać tu również należy uchwałę Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie siedmiu sędziów z dnia 11 grudnia 2017 r. (sygn. akt II OPS 2/17), dotyczącą wprowadzenia podpisów poparcia dla inicjatywy przeprowadzenia referendum lokalnego na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 741), lecz regulacje w tym zakresie w Kodeksie wyborczym i powołanej ustawie są analogiczne (poza wynikającym z ustawy o referendum lokalnym dodatkowym wymogiem podania daty udzielenia poparcia). Naczelny Sąd Administracyjny wskazał:

„Przy weryfikacji podpisów pod wnioskiem mieszkańców o przeprowadzenie referendum nie jest konieczne sięganie do danych zawartych w ewidencji ludności, ale wystarczy oparcie się na rejestrze wyborców. Oba rejestry (wyborców i ludności) - prowadzone obecnie w formie informatycznej - są ze sobą sprzężone w taki sposób, że określone dane osobowe (identyfikacyjne, meldunkowe) z ewidencji ludności są automatycznie przekazywane do rejestru wyborców. Potwierdza to treść rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz. U. Nr 158, poz. 941). W § 2 tegoż rozporządzenia wskazano, że rejestr wyborców prowadzi się na podstawie rejestrów mieszkańców oraz rejestrów zamieszkania cudzoziemców, o których mowa w ustawie o ewidencji ludności, z uwzględnieniem decyzji wójta o wpisaniu do rejestru wyborców. W § 4 tegoż

rozporządzenia stwierdza się natomiast, że rejestr wyborców prowadzi się w systemie informatycznym (ust. 1), a system informatyczny służący prowadzeniu rejestru wyborców umożliwia m.in. przechowywanie danych zawartych w rejestrze wyborców, w zakresie osób zameldowanych na pobyt stały i ostatnio zameldowanych na pobyt stały (ust. 2 pkt 1). Należy, więc uznać, że w zakresie istotnym dla wyznaczenia kręgu osób stale zamieszkujących na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego (zameldowanych na pobyt stały), rejestr wyborców w pełni odzwierciedla dane wynikające z ewidencji ludności. Ponadto, za zasadnością odniesienia się przy weryfikacji poparcia inicjatywy referendalnej do danych wynikających z rejestru wyborców przemawia również funkcja i cel tego rejestru. **Rejestr ten ma bowiem służyć celom wyborczym, czyli ma potwierdzać posiadanie czynnego i biernego prawa wyborczego.**

Miarodajne dla ustalenia, czy dana osoba dysponuje prawem wyborczym do organu stanowiącego gminy (a w tym prawem do poparcia inicjatywy referendalnej) są dane wynikające z rejestru wyborców. Zgodnie z art. 18 § 5 Kodeksu wyborczego rejestr wyborców potwierdza prawo wybierania, a zatem to w oparciu o dane wynikające z tego właśnie rejestru (a nie z ewidencji ludności) zasadnym jest dokonanie weryfikacji podpisów poparcia mieszkańców uprawnionych do wybierania rady gminy, złożonych pod wnioskiem o przeprowadzenie referendum lokalnego. Sprawdzenie podpisów poparcia inicjatywy referendalnej w oparciu o dane z ewidencji ludności mogłoby bowiem prowadzić do uwzględnienia poparcia osób, które - pomimo tego, że posiadają odpowiedni wiek i stale zamieszkują na terenie danej gminy - to w myśl art. 10 § 2 Kodeksu wyborczego, nie legitymują się w rzeczywistości prawem wybierania (czynnym prawem wyborczym). W referendum lokalnym mają prawo brać udział osoby stale zamieszkujące na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego, posiadające czynne prawo wyborcze do organu stanowiącego tej jednostki (art. 3 u.r.l.). Zauważyć należy, że przepis art. 3 u.r.l. odnosi się do całej procedury referendalnej, to znaczy zarówno do jej wstępnego etapu związanego ze skutecznym zainicjowaniem referendum, jak też do etapu właściwego, związanego z podjęciem przez członka wspólnoty samorządowej określonej decyzji, czyli wyrażeniem własnej woli w sprawie będącej przedmiotem przeprowadzonego referendum. W takim przypadku o skutecznym podjęciu inicjatywy referendalnej w gminie decydować mogą wyłącznie osoby stale zamieszkujące na terenie tej gminy i legitymujące czynnym prawem wyborczym, co potwierdza rejestr wyborców (por. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 1 sierpnia 2013 r., sygn. III SA/Gd 525/13, LEX nr 1415479).

Analiza normatywna postanowień art. 14 ust. 4 u.r.l. prowadzi do wniosku, że ustawodawca, w procedurze realizacji uprawnienia do poparcia wniosku o przeprowadzenie referendum, przewidział, że wszystkie określone w tym przepisie dane osobowe powinny być jasno i czytelnie podane, ponieważ służą do identyfikacji osób popierających wnioski i ułatwiają weryfikację tego poparcia. (...)

Przepis art. 17 ust. 1 u.r.l., stanowi, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie przeprowadzenia referendum, jeżeli wniosek mieszkańców spełnia wymogi ustawy. Skoro wymogi wniosku określa art. 14 u.r.l., stanowiący że podpis ma zostać złożony na karcie poparcia wniosku i ma potwierdzać enumeratywnie wymienione dane osobowe, również na tej karcie umieszczone, a także ma zostać opatrzony datą, to nie sposób przyjąć za prawidłową taką interpretację wskazanych przepisów, która prowadzi do konstatacji, że wniosek spełnia wymogi ustawy nawet wówczas, gdy karty poparcia nie zawierają wszystkich elementów enumeratywnie wymienionych w art. 14 ust. 4 u.r.l. Szczególnie, że zgodnie z brzmieniem tego przepisu zamieszczenie tych danych jest obligatoryjne, o czym świadczy przyjęty przez ustawodawcę nakazujący zwrot normatywny: "mieszkaniec ... podaje na karcie ...". Interpretacja powyższa znajduje oparcie w orzecznictwie m.in. w wyroku NSA z dnia 25 listopada 2008 r., sygn. akt II OSK 1544/08 (ONSAiWSA 2010 r., nr 1, poz. 14), w którym zawarto pogląd, że: "prawodawca nie zdefiniował »prawidłowo złożonego podpisu«. Z przepisów art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 6 i art. 22 ust. 5 u.r.l. interpretowanych łącznie, można wnioskować, że całkowite oderwanie podpisu od danych osobowych podpisującego prowadzące w konsekwencji do przyjęcia, że "prawidłowo złożony podpis" to tylko podpis sensu stricto, czyli "własnoręczny podpis", o jakim mowa w art. 14 ust. 4 u.r.l., nie jest uzasadnione. Inicjator referendum nie zbiera bowiem samych podpisów. Mieszkaniec popierający wniosek musi podać na karcie nazwisko, imię, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL i właśnie te dane potwierdza własnoręcznym podpisem. Tym samym podpis, o którym mowa w art. 14 ust. 4 u.r.l., nie może oznaczać jedynie podpisu sensu stricto, lecz ma charakter uwierzytelniający podane dane. Rozróżnienie podpisu i danych osobowych podpisującego dotyczy sfery językowej i nie można mu zatem przypisać decydującego znaczenia w zakresie wykładni pojęcia "prawidłowo złożonego podpisu". Oba elementy są ze sobą powiązane i w świetle art. 14 ust. 4 u.r.l. podpis sensu stricto nie egzystuje samodzielnie, ma być złożony pod podanymi danymi osobowymi. Sam podpis nie zawsze pozwala na zidentyfikowanie podpisującego, a często nie wystarczy podanie imienia i nazwiska. Tym samym dla organu weryfikującego poparcie

wniosku o przeprowadzenie referendum równorzędne znaczenie mają zarówno podpis, jak i inne, ustawowo określone "dane osobowe identyfikujące określoną osobę" (por. wyrok NSA z dnia 20 marca 2012 r., sygn. akt II OSK 281/12, LEX 1164538).

Biorąc pod uwagę charakter prawa do udziału w referendum jako publicznego prawa podmiotowego i związaną z tym konieczność zagwarantowania członkom wspólnoty samorządowej prawidłowej realizacji tego prawa, Naczelny Sąd Administracyjny stoi na stanowisku, że analizy normatywnej postanowień art. 14 ust. 4 u.r.l., powinno się dokonać z uwzględnieniem zarówno reguł wykładni logiczno-językowej, jak i systemowej i funkcjonalnej. W świetle koncepcji derywacyjnej wykładni należy dokonywać przy wykorzystaniu wszystkich trzech grup dyrektyw interpretacyjnych, bez względu na stopień jasności rezultatu wykładni otrzymanego w wyniku zastosowania dyrektyw językowych, systemowych, funkcjonalnych. Koncepcja derywacyjna postuluje prowadzenie wykładni do momentu uzyskania pełnej jasności, co do treści normy prawnej, nie poprzestając na interpretacji językowej i stosując wszelkie możliwe metody wykładni prawa (zob. M. Zieliński, *Clara non sunt interpretanda – mity i rzeczywistość*, "Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego" 2012 r., nr 6, s. 18-21; L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002 r., s. 77).

Dyrektywy preferencji systemowej i funkcjonalnej nakazują akceptację tylko takiego znaczenia tekstu, które prowadzi do rekonstrukcji norm zgodnych z innymi normami obowiązującego systemu prawa (por. J. Wróblewski, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1972 r., s. 241 i n.). Interpretując tekst prawny w celu odtworzenia normy należącej do jakiejś instytucji prawnej, należy wybrać takie jej znaczenie, które prowadzi do odtworzenia normy najpełniej odpowiadającej funkcji tej instytucji. W tym kontekście wykładni należy dokonywać na podstawie całokształtu obowiązujących przepisów dotyczących określonej instytucji, a nie na podstawie jednego przepisu w oderwaniu od innych. Systemowo punkt wyjścia dla wykładni przepisów art. 14 ust. 4 u.r.l. powinien stanowić art. 170 Konstytucji, dający prawo członkom wspólnoty samorządowej do decydowania, w drodze referendum, "o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu pochodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego". W zakresie zasad i trybu przeprowadzenia referendum ustrojodawca odesłał do ustawy.

Konstytucyjna ranga publicznego prawa podmiotowego członka wspólnoty samorządowej do udziału w referendum lokalnym wymaga, aby przepisy regulujące tę materię ustawy zwykłej interpretować w sposób prowadzący do zagwarantowania od strony formalnej,

możliwości korzystania przez mieszkańca z tego prawa, także w takim zakresie, w jakim prawo to obejmuje poparcie inicjatywy referendalnej. Przepis art. 14 ust. 4 u.r.l. wskazujący, jakie dane powinien podać na karcie mieszkańiec jednostki samorządu terytorialnego popierający wniosek o przeprowadzenie referendum, reguluje tryb postępowania w sprawie o przeprowadzenie referendum i **musi być interpretowany i stosowany ściśle, ponieważ ma na celu prawidłowe i sprawne przeprowadzenie czynności organizacyjnych gwarantujących właściwą realizację prawa podmiotowego do udziału w referendum.** Wymienione dane powinny więc być dokładne i kompletne oraz muszą być aktualne i prawdziwe, gdyż służą do identyfikowania osób popierających wnioski i w ten sposób ułatwiają weryfikację danych pozwalających na stwierdzenie, czy osoba popierająca posiada czynne prawo wyborcze do organu stanowiącego jednostki. Wszystkie dane są zatem jednakowo ważne. W żadnym razie dane te nie mogą być uszczuplone i jakiegokolwiek odstępstwo od tego w procesie interpretacji i stosowania nie jest dopuszczalne. Nie można przyjmować, że obowiązek zawarcia na karcie poparcia dla referendum wszystkich danych stanowi nadmierny i zbyteczny formalizm. Wręcz przeciwnie, relatywizacja, w procesie interpretacji i stosowania, zakresu ustawowych danych osobowych mieszkańców popierających wnioski o przeprowadzenie referendum, może prowadzić w procesie ich weryfikacji do arbitralności, a w konsekwencji do naruszenia prawa do udziału w referendum oraz zasady równości wszystkich wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji).”

Państwowa Komisja Wyborcza ponownie stwierdza, że zgodnie z art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego wyborca udzielający poparcia liście kandydatów zobowiązany jest złożyć podpis obok **czytelnie** wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL. Poza tym obowiązkowe elementy wykazu podpisów poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów zostały **enumeratywnie wymienione w art. 209 § 3 Kodeksu wyborczego.** Zgodnie z tym przepisem wykaz podpisów **musi zawierać na każdej stronie:**

- 1) nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego listę,
- 2) numer okręgu wyborczego, w którym lista jest zgłaszana,
- 3) adnotację: „Udzielam poparcia liście kandydatów na posłów zgłaszanej przez (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym (numer okręgu) w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”

W związku z tym okręgowe komisje wyborcze badając prawidłowość wykazów

zobowiązane są m. in. do sprawdzenia, czy wykaz spełnia warunki ustawowe, tj. m. in. czy na wykazie znajdują się wszystkie elementy wskazane w ustawie. Analogiczne zasady stosuje Państwowa Komisja Wyborcza podczas weryfikacji podpisów składanych w celu utworzenia komitetów wyborczych. Takie też zasady stosowane były przez Państwową Komisję Wyborczą podczas sprawdzania podpisów popierających utworzenie Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy. Wówczas, tj. w sytuacji, gdy złożono wymaganą liczbę co najmniej 1 000 podpisów, sposób sprawdzania podpisów przez Państwową Komisję Wyborczą nie był podważany przez Pełnomocnika Wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza również, że w pomocniczym formularzu wykazu podpisów podanym do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji, stanowiącym załącznik do powołanej wyżej informacji o zgłaszaniu list kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza wyraźnie wskazała w nazwie kolumny „Adres zamieszkania” (pogrubioną czcionką), że adres ten musi być „**zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców**”. Na takich też formularzach wykazu podpisów, tj. ze wskazaniem pogrubioną czcionką w kolumnie „Adres zamieszkania”, że wpisywany adres zamieszkania musi być „zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców”, Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy zbierał podpisy m. in. w okręgu wyborczym nr 10 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Niezrozumiały jest zatem zarzut podnoszony w skardze, dotyczący konieczności zgodności podawanego adresu zamieszkania z adresem ujęcia w rejestrze wyborców.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza także, że nieprawdziwe są zarzuty dotyczące pisma Państwowej Komisji Wyborczej skierowanego do okręgowych komisji wyborczych. Rzeczywiście Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 4 września 2019 r. skierowała do okręgowych komisji wyborczych pismo, w którym wskazała, że „w związku z otrzymywanymi od okręgowych komisji wyborczych informacjami o dołączanych przez niektóre komitety wyborcze do zgłoszeń list kandydatów na posłów lub zgłoszeń kandydata na senatora wykazów podpisów zawierających m. in. dane:

- 1) osób zmarłych, w tym zmarłych kilka lat temu,
- 2) osób, które zmieniły nazwisko

poleca, aby dane wszystkich osób umieszczonych na wykazach, aż do osiągnięcia ustawowego minimum poparcia wymaganego do rejestracji listy bądź kandydata, sprawdzane były bardzo wnikliwie, w tym z użyciem rejestru PESEL.”

Podkreślenia wymaga polecenie, aby wnikliwie sprawdzane były dane **wszystkich** osób umieszczonych na wykazach podpisów, a nie wyłącznie dane osób znajdujące się na wykazach wybranych komitetów wyborczych.

Była to reakcja na sygnały z różnych okręgowych komisji wyborczych dotyczące dużej liczby osób zmarłych na wykazach podpisów składanych m. in. przez Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy.

Państwowa Komisja Wyborcza odnosząc się do zarzutu niepowiadomienia osoby zgłaszającej listę o weryfikacji podpisów wyjaśnia, że z informacji przekazanej przez Przewodniczącą Okręgowej Komisji Wyborczej w Piotrkowie Trybunalskim wynika, iż przedstawiciel komitetu wyborczego dokonujący zgłoszenia został poinformowany o wszczęciu postępowania, o którym mowa w art. 217 § 1 Kodeksu wyborczego i o rozpoczęciu weryfikacji podpisów w dniu 4 września 2019 r. o godz. 13.00, a także o możliwości obserwacji tych czynności. Z możliwości tej nie skorzystał.

Również Państwowa Komisja Wyborcza powiadomiła pełnomocnika wyborczego o weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Okręgową Komisję Wyborczą. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa przy tym, że z uwagi na bieg kalendarza wyborczego, w szczególności umożliwienia komitetom wyborczym złożenia skargi do Sądu Najwyższego oraz konieczność przeprowadzenia przez Państwową Komisję Wyborczą, na podstawie protokołów rejestracji list kandydatów, najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów (13 września 2019 r.), losowania jednolitych numerów dla list tego samego komitetu wyborczego, zarejestrowanych w więcej niż w jednym okręgu wyborczym, Komisja nie mogła zwlekać z przeprowadzeniem tych czynności, zwłaszcza, że miała do rozpatrzenia kilkanaście odwołań.

Nadto Komitet wyborczy składający odwołanie powinien mieć świadomość, że czynności te wykonywane muszą być bezzwłocznie. Taka jest istota procedur wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa jednocześnie, że Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjnych i Samorządowców mógł upoważnić osobę przebywającą w Warszawie do obserwacji sprawdzania podpisów przez Państwową Komisję Wyborczą. Podkreślić przy tym należy, że przy weryfikacji podpisów w związku z obwołaniem tego Komitetu Wyborczego dotyczącym innego okręgu wyborczego w tym samym dniu uczestniczyło dwóch jego przedstawicieli. Komisja zauważa także, iż sprawdzanie podpisów trwało przez kilka godzin, do późnych godzin popołudniowych i przedstawiciel Komitetu mógł dojechać w celu obserwacji przynajmniej części czynności Komisji.

Dlatego też zarzuty w tym zakresie są bezzasadne. Tym bardziej, że sam Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjnie Samorządowcy złożył do Państwowej Komisji Wyborczej pięć odwołań dotyczących list kandydatów na posłów. Łącznie do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło blisko 20 odwołań, co wiąże się z koniecznością ponownej weryfikacji w krótkim czasie co najmniej kilkuset podpisów w każdym przypadku.

Z przedstawionych wyżej względów Państwowa Komisja Wyborcza wnosi o oddalenie skargi.

Zastępca Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Kozielowicz